

Výchovné poslání rodiny (2)

Hovořit s dětmi o otázkách, které je zajímají, být jim příkladem a nebát se pozitivně ovlivňovat jejich život, to jsou některé z výzev výchovy. Zde uvádíme druhý článek o rodině pojednávající o tomto tématu.

22.10.2017

Člověk se *uskutečňuje*, utváří se skrze svá svobodná rozhodnutí. Jak je známo, svoboda nespočívá v pouhé možnosti volit jedno, nebo druhé, ale ve schopnosti být pánem sebe sama a

směřovat ke skutečnému dobru. Centrálním aspektem výchovy dětí je proto jejich výchova ke svobodě, tak, aby chtěly dělat dobro: aby ho chtěly ne proto, že je to nařízeno, nýbrž právě proto, že je to dobré.

Často se vychovává více tím, co děti vidí a zažívají doma – prostředí svobody, radosti, lásky a důvěry – než slovy. Výchovným úkolem rodičů je proto spíše *nakazit* děti láskou k pravdě, jež je klíčem ke svobodě, než ji jen předávat.[1]

Takto děti s pomocí Boží milosti vyrůstají s přáním zaměřovat svůj život k plné a jediné Pravdě schopné dát smysl existenci a naplnit nejhlubší touhy lidského srdce.

Láska, která vyžaduje

Vychovávat ke svobodě je velké a mnohdy nelehké umění. Jak řekl Benedikt XVI., „dostáváme se k pravděpodobně nejcitlivějšímu bodu

výchovného procesu: nalézt vhodnou rovnováhu mezi svobodou a řádem. Bez pravidel pro chování a pro život uplatňovaných dennodenně i v malých věcech není formován charakter ani neprobíhá příprava na zkoušky, které v budoucnu jistě přijdou. Výchovný vztah je především setkání dvou svobod, přičemž úspěšná výchova je formování k správnému zacházení se svobodou“.[2]

Užitečným předpokladem pro to, jak se vhodně vypořádat s úkolem sladit požadavky a svobodu, je připomenout si, že křesťanská víra a morálka jsou pro štěstí člověka klíčové. Být křesťanem může být náročné, ale nikdy to není deprimující, nýbrž nesmírně osvobozující.

Cílem je, aby děti doma již od mala zakoušely, že člověk „může sám sebe plně nalézt jen v opravdovém

darování sebe samého“.[3] Člověk, který žije plně křesťanským životem, není „nudnou, se vším souhlasící osobou, neztrácí svobodu. Pouze člověk, který se zcela oddá Bohu, nalezne pravou svobodu, velkou a tvořivou rozsáhlost svobody dobra“.

[4]

Právě křesťanský život je jediným šťastným životem; jediným, který osvobozuje od hořkosti existence bez Boha. Benedikt XVI. to silně zdůraznil na začátku svého pontifikátu: „Kdo nechá vstoupit Krista, neztrácí nic, nic – absolutně nic z toho, co činí život svobodným, krásným a velkým. Ne! Jen v tomto přátelství se otevírají dokořán brány života. Pouze v tomto přátelství se skutečně otevřou velké možnosti lidské bytosti. Pouze v tomto přátelství zakoušíme, co je krásné a co osvobozuje. Také bych dnes rád, velmi silně a s velkým přesvědčením, na základě zkušenosti dlouhého

osobního života, chtěl říci vám, drazí mladí: Nemějte strach z Krista! On nic neodnímá a dává všechno. Kdo se dá Jemu, dostane stonásobně.“[5]

Aby toho rodiče dosáhli, měli by sami na sobě ukazovat radost z toho, že žijí podle víry. ***Rodiče vychovávají především svým chováním....[6]***

Děti mají vnímat, že chování, které vidí u svých rodičů, není břemenem, ale zdrojem vnitřní svobody. A rodiče mají zase své děti bez výhrůžek a pozitivně „vnitřně strukturovat“, vychovávat je pro tuto svobodu a vše jim vysvětlovat, aby chápaly, že to, co se po nich žádá, je dobré, a mohly se s tím ztotožnit.

Takto se v dětech upevňuje osobnost a vyrůstají ve zralé, spolehlivé a svobodné lidi. Naučí se žít mimo vliv přechodných tendencí a v případě nutnosti jít proti proudu. Zkušenost dokazuje, že když děti odrostou,

bývají rodičům vděční především za svobodnou a odpovědnou výchovu.

Vést k vyšším dobrům

Láska k dětem nemá určitě nic společného se zachováváním prakticky neuskutečnitelné teorie „výchovné neutrality“. Nelze totiž zapomínat, že když nevychovávají rodiče, vychovávají jiní. Společnost, prostředí a sdělovací prostředky vždy měly – dnes možná ještě více než v minulosti – značný vliv a tento vliv nebyl nikdy neutrální. Rovněž panuje tendence učit všeobecně akceptovatelným hodnotám, které jsou možná pozitivní, rozhodně však minimální.

Rodiče mají své děti bez obav vychovávat ve všem dobrém, co považují za nezbytně nutné pro jejich štěstí. Například z důrazu, který rodiče kladou na studium, se děti učí, že studium je důležitým dobrem v jejich životě. Z vlídného

naléhání rodičů, aby se myly a byly upravené, se učí, že hygiena a upravený zevnějšek nejsou k zahození. Jestliže však rodiče nevyžadují jiné věci (např. být střídmy, říkat vždy pravdu, být poctivý, modlit se, chodit ke svátostem, žít čistě atd.), nejdou v nich příkladem a nic nevysvětlují, mohou si děti podvědomě myslet, že jde o neplatné hodnoty, podle nichž dokonce ani jejich rodiče nežijí nebo si netroufají opravdově se o ně snažit.

Životně důležitým bodem této oblasti je komunikace. Obvykle míváme pokušení myslet si, že „dnešní mládeži nerozumíme“, že „doba je velmi zlá“ a že „dřív by se něco takového netrpělo“. Argumentovat čistě autoritou může být někdy dobré, nakonec se to ale vždy ukáže jako nedostatečné. Ve výchově je občas potřeba argumentovat odměnou a trestem, především je

však zapotřebí hovořit o správnosti a špatnosti skutků a o tom, k jakému způsobu života tyto skutky vedou. Dětem tak pomáháme objevit pevnou vazbu mezi svobodou a odpovědností.

Vždy je třeba s dětmi mluvit. Svatý Josemaría to vyjádřil slovy, že je **„třeba stát se přáteli svých dětí. Přáteli, jimž se svěřují starosti, s nimiž se probírají problémy a od nichž se očekává účinná a laskavá pomoc.“**^[7] Aby se něco takového podařilo, je nutno trávit s dětmi čas, každému zvlášť naslouchat a předvídavě s nimi hovořit o ústředních tématech jednotlivých životních období: o vzniku života, o krizi dospívání, o známostech a pochopitelně o tom nejdůležitějším: o povolání, které má Bůh připravené pro každého z nás.

Benedikt XVI. řekl, že „výchova, která by pouze poskytovala poznatky

a informace a přitom ponechávala stranou důležitou otázku pravdy a všeho, co s ní souvisí a co může orientovat život, by byla velmi ubohá“.[8] Rodiče se nemají bát se svými dětmi o všem hovořit a přiznat, že se mohou mýlit, že mají chyby a také byli mladí; taková důvěra jejich autoritu vůbec neoslabuje, ale naopak je činí způsobilějšími pro jejich výchovné poslání.

Nejdůležitější „podnik“

Výchovné poslání rodičů je vzrušující a velmi zodpovědná úloha. Rodiče ***musejí chápat, že založení rodiny, výchova dětí, křesťanské vyzařování do společnosti jsou nadpřirozeným dílem. Na tomto vědomí vlastního poslání do značné míry závisí účinnost a úspěch jejich života: jejich štěstí.***

[9]

Být rodičem je nejdůležitější starost. Svatý Josemaría říkal, že děti jsou nejdůležitějším a nejlepším „podnikem“ rodičů; podnikem jejich štěstí, od nějž si tolik slibuje církev i společnost. Podobně, jako v sobě dobrý odborník udržuje ušlechtilou touhu učit se a vylepšovat svou práci, tak v sobě máme pěstovat přání učit se být lepšími manželi a rodiči.

S přáním podpořit toto přání podnítil svatý Josemaría mnoho praktických iniciativ, které pomáhají tisícům rodin v jejich činnosti: manželské poradenství, mládežnické kluby, školy atd., kde jsou rodiče hlavními protagonisty.

Být dobrým rodičem je velká výzva. Nelze zakrývat námahu, které je k tomu potřeba, ale díky milostí Boží vlastní svátosti manželství a díky radostné a milující odevzdanosti obou manželů je každá obět přinášena s radostí. Výchova dětí

není povolání určované náhodou nebo prostředím, ale láskou. S touto láskou mohou rodiče s naprostou důvěrou prosit Boha, **od něhož mají původ všechny rody na nebi i na zemi**,^[10] aby ochraňoval rodiny a žehnal jejich dětem.

M. Díez

[1] Srov. *Jan* 8, 32.

[2] Benedikt XVI., Poselství římské diecézi o naléhavém úkolu výchovy, 21. 1. 2008.

[3] II. Vatikánský koncil, Past. konst. *Gaudium et spes*, č. 24.

[4] Benedikt XVI., Homilie z 8. 12. 2005.

[5] Benedikt XVI., Homilie při mši svaté na zahájení pontifikátu, 24. 4. 2005.

[6] Svatý Josemaría, *Jít s Kristem*, č. 28.

[7] Tamtéž., č. 27.

[8] Benedikt XVI., Poselství římské diecézi o naléhavém úkolu výchovy, 21. 1. 2008.

[9] Svatý Josemaria, *Rozhovory*, č. 91.

[10] *Ef* 3, 14.

.....

pdf | dokument generován automaticky
z <https://opusdei.org/cs-cz/article/vychovne-poslani-rodiny-2/> (10.12.2025)